پنجشنبه بازار کتاب

بهار کتاب در پاییز

گروه فرهنگ و هنر ـ سایر محمدی: چهاردهمین دوره هفته کتاب دیروز آغاز شد. همه کسانی که در صنعت نشر کشور فعالیت دارند، از چاپخانه داران و صحافان و ناشران گرفته تا ویراستاران و نویسندگان و مترجمان و موزعان در تلاش اند تا محصول تلاش یک سال اخیر خود را در معرض دید و داوری مخاطبان قرار دهند. از سوی دیگر متولیان فرهنگی کشور و دست اندرکاران امور سعی در برنامه ریزی بهتر دارند تا فرهنگ مطالعه را در مدرسه و خانواده نهادینه کنند. حاصل چهارده دوره برگزاری هفته کتاب منجر به این شده که شاهد رشد چشمگیری در عنوان های کتاب های منتشر شده در حوزه دین، فلسفه، ادبیات، علوم و فنون و... باشیم. در هر صورت در این هفته چون هفته های گذشته مروری بر آثار منتشر شده در روزهای اخیر داریم.

شعر

«پیامبر اکرم(ص) در مثنوی مولوی» به قلم قادر فاضلی، نام کتابی است که انتشارات بین المللی المهدی چاپ و منتشر کرده است. نویسنده در این کتاب در شش فصل به مباحثی چون بررسی پیامبری رسول اکرم(ص) در ادیان دیگر، نگاهی به پیامبری رسول اکرم(ص) در ابعاد مختلف، سیری در مقامات پیامبر اکرم(ص) در مثنوی، معجزات و کرامات پیامبر(ص) در مثنوی، سیری در سیره پیامبر اکرم(ص)، اشعار مربوط به پیامبر(ص) در مثنوی می پردازد.

«هفت بند مویه» مجموعه شعری به قلم مصطفی علیپور است که از سوی نشر تیرگان چاپ و منتشر شده است. علیپور در این کتاب شعرهای کوتاه و سپید خود را به دست چاپ سپرده است. کتابی که در سال ۷۹ جایزه کتاب سال را نصیب شاعر کرد و در سال ۸۰ نیز در انتخاب کتاب سال معلم، بهترین اثر در حوزه شعر شناخته شد. انتشارات تیرگان کتاب دیگری با عنوان «نی در ادبیات صوفیانه» به قلم شیما ملکیان را چاپ کرده است که در این کتاب ابتدا پیوند شعر و موسیقی بررسی می شود، سپس از کارکرد انواع سازها در ادبیات سخن به میان می آید. در فصل دوم، عرفان ایرانی و جایگاه موسیقی در آن مورد ارزیابی قرار می گیرد. نویسنده تلاش می کند نی و جایگاه آن را در ادبیات ایرانی و تصویرهای شاعران را از نی به دست دهد. «جرعه فشانی» نام کتابی تحقیقی به قلم دکتر جواد برومند سعید است که از سوی انتشارات ترفند چاپ و منتشر شده است. ایرانیان در دوران حکومت شاهان پیشدادی در مراسم مذهبی و اعیاد گوسفند قربانی می کردند و گوشت قربانی را میان شرکت کنندگان تقسیم می کردند. خون قربانی که سهم ایزدان آسمانی بود به آسمان می افشاندند. پس از آن که جمشید رهبری ایرانیان را به عهده گرفت، جرعه فشانی را جانشین خون قربانی کرد. از آن جا که این آیین جنبه مذهبی داشت همچنان با اندک تغییراتی در فرهنگ ایرانیان باقی ماند. «فانتزی در شاهنامه» کتابی به قلم علی اصغر صدیقی است که از سوی انتشارات ترفند به بازار آمد. نویسنده در این کتاب بر آن است تا کاربرد شگفت شاهنامه را با همه خصوصیات تخیلی، فانتزی، و مفاهیم معنوی انسانی و استعاری به نحو شایسته ای منتقل کند. بنابراین ابتدا تعریفی از فانتزی ارائه می کند، سپس فانتزی در شاهنامه را معرفی می کند. کردارهای فانتزی، رویین تنی در شاهنامه، مهربان ترین دایه جهان (سیمرغ) از دیگر بخش های این کتاب است. «سرودهای سنگی» اثر شیرکویی کس شاعر کرد عراقی است که رضا کریم مجاور آن را به فارسی برگردانده است. این کتاب که شعر ـ داستان معرفی شده به اعتقاد مترجم یک متن پست مدرن است. انتشارات پویان فرنگار این کتاب را به صورت دوزبانه (فارسی ـ کردی) چاپ و منتشر کرده است. «زندگی و شعر شاعران بزرگ ایران» کتابی دو جلدی است که به زندگی و شعر شاعرانی چون رودکی، فردوسی، فرخی سیستانی، منوچهری دامغانی، ناصرخسرو و خیام و سنایی می پردازد. جلد دوم هم به شاعرانی مثل خاقانی، نظامی، عطار، مولوی، سعدی، صائب تبریزی، و بیدل دهلوی اختصاص داده شد. تألیف و تدوین این کتاب دو جلدی را گروهی از نویسندگان به عهده داشتند. ناشر این کتاب انتشارات تیرگان است.

«منظومه گلدون شکسته» به قلم عبدالرضا رضایی نیا از سوی نشر قود در قطع جیبی منتشر شده است. این مجموعه با تصاویر بدیع و گرافیک جذاب به بازار آمد و اشعار کتاب با صدای حسام لو نژاد و آهنگ سازی رضا فدایی از طرف مؤسسه فرهنگی ـ هنری ماه نوشت به علاقه مندان شعر و موسیقی عرضه شده است. «بهار آغازی نو» شعری از جواّن والش انگلاند بر گردان فاطمه تجربه کار و تصویرسازی های ستاره عبدلی از سوی نشر قود در قطع جیبی منتشر شده است.

داستان، رمان

«ساحل رؤیاهای من» یک داستان بلند شعر گونه متکی بر ارزش های انسانی است که به اشتیاق انسان برای رسیدن به خوشبختی پای می فشارد. نویسنده این داستان سرجیو بامبارن نویسنده پرویی الاصل مقیم آمریکاست که بر گردان این داستان به قلم مهدی شهشهانی از سوی نشر قود قطع جیبی منتشر شده است. «شما که غریبه نیستید» زندگینامه هوشنگ مرادی کرمانی در قالب رمان جذاب است که در فاصله چاپ اول آن در اردیبهشت ۸۴ تا شهریور ۸۵، پنج بار چاپ شده است. ناشر این کتاب انتشارات معین است. ضمن این که رمان «شما که غریبه نیستید» از سوی کتابخانه بین المللی مونیخ آلمان کتاب برگزیده سال ۲۰۰۶ میلادی شناخته شد. «دن آرام» معروف ترین رمان میخائیل شولوخوف است که در سال های پیش از انقلاب با بر گردان «به آذین» منتشر شده بود و در سال های بعد از انقلاب ترجمه شاملو آغاز شد که سرانجام پس از سال ها، متن نهایی آن در دو جلد از سوی انتشارات مازیار در سال ۸۲ چاپ و منتشر شد و حالا چاپ سوم آن منتشر شده است.

انتشارات قدیانی رمان «بچه های راه آهنی» به قلم امی نزیت و ترجمه شیما قناحی را چاپ و منتشر کرده است این رمان نیز برای گروه های سنی نوجوانان است.

«ملکه صحرا» داستان زندگی گرتروديل، ملکه بدون تاج و تخت عراق در حوالی سال های ۱۹۰۰ میلادی است. وی که از ملکه ویکتوریای معروف روی برگرداند، پا به جهان عرب گذاشت و نفشی حیاتی در جلب حمایت رهبران عرب داشت. وی که در جنگ جهانی اول، در سازمان اطلاعات انگلستان استخدام شده بود، نقش اساسی در ایجاد خاورمیانه مدرن بازی کرد و قدرتمندترین زن امپراتوری انگلستان محسوب می شد، داستان زندگی این زن به قلم جنت والاچ و با ترجمه مهین خالصی از سوی انتشارات کتابسرای نیک به بازار آمد.

«خاطرات سیدمرتضی نبوی» به قلم جواد کامور بخشایش از سوی انتشارات سوره مهر چاپ و منتشر شد. سیدمرتضی نبوی که هم اکنون عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام است، خاطرات دوران زندگی خود را از مقطع دبیرستان شروع می کند تا به فعالیت های سیاسی بر ضد رژیم شاه می رسد و گرفتار زندان می شود. خاطرات دوران زندان از جمله بخش های خواندنی و جذاب کتاب است. نبوی که به وزارت در دولت های مهدوی کنی و میرحسین موسوی می رسد خاطراتش را پایان می دهد. «نقد ادبی و دموکراسی» عنوان کتابی به قلم حسین پاینده است که از سوی انتشارات نیلوفر چاپ و منتشر شده است. پاینده در این کتاب مجموعه ای از جستارهای گوناگون درباره نظریه و نقد ادبی جدید را با هدف دامن زدن به تکثر آرا و نیز به منظور تأکید بر شالوده دموکراتیک این حوزه از علوم انسانی تألیف و تدوین کرده است. عنوان بخش های مختلف این کتاب شامل مرگ مؤلف در نظریه ادبی جدید، تباین و تنش در شعرشناشی سپهری، فراداستان سبکی از داستان نویسی در عصر پسامدرن، ساختار یک رمان پسامدرن و... سرانجام بررسی مصداق های سرقت ادبی در کتاب «نظریه های نقد ادبی معاصر» است.

دین و فلسفه

«تعلیم و تربیت از منظر عشق و عرفان» کتابی به قلم دکتر بابک شمشیری که از سوی انتشارات طهوری چاپ و منتشر شده است. نویسنده در این کتاب می کوشد جایگاه عشق را در عرفان اسلامی، جایگاه عشق در مکاتب و دیدگاه های فلسفی، ویژگی های تربیتی سیر و سلوک عشق در انسان با تأثیر از مبانی عرفان اسلامی، ویژگی های اخلاق و تربیت اخلاقی از نظر عرفان اسلامی را در چند فصل بررسی کند و با تأثیرپذیری از مکتب سخن عرفان اسلامی به تشریح و تبیین نسبت عشق و تعلیم و تربیت بپردازد. «مار و روباه» به قلم موی هیت با بر گردان فریبرز مجیدی مقدمه ای بر منطق است که از سوی انتشارات مازیار به بازار آمد. کتاب مار و روباه راهی نرود ساده برای بررسی و فهم منطق در برابر کسانی می گشاید که هیچ اطلاعاتی در زمینه منطق یا فلسفه ندارند. نویسنده این کتاب را به عنوان کتابی درسی برای دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه های اکاتلند تألیف و تدوین کرده است. «درس های اساسی فلاسفه بزرگ» به قلم اس. ای. فراست با بر گردان منوچهر شادان از سوی انتشارات بهجت راهی کتابفروشی ها شد. نویسنده در این کتاب موضوع ماهیت جهان، جایگاه انسان در جهان، خیر و شر، ماهیت خداوند، تقدیر یا اراده آزاد، روح و جاودانگی، انسان و حکومت، ذهن و ماده، صور ذهنی و تفکر و... را از دیدگاه فیلسوفان مشهور جهان دسته بندی کرده و به ساده ترین شیوه در معرض دید خوانندگان قرار می دهد. درباره هریک از این موضوعات فیلسوفان اولیه یونان، سقراط، افلاطون، ارسطو، بیکن، هابز، اسپینوزا، لاک، برکلی، هیوم تا فیلسوفان معاصر چون میل و راسل، بتنام، نیچه، دیویی به اظهارنظر پرداخته اند.

فصل یازدهم کتاب رویکرد امروزی به فلسفه است و بازتابی از نظرات هایدگر، یاسپرس و سارتر و کی یر کگارد را شاهد خواهیم بود. «زبان اصالت در ایدئولوژی آلمانی» اثری از تئودور آدرنو با ترجمه سیاوش جمادی است که انتشارات ققنوس آن را چاپ و منتشر کرده است. کتاب آدرنو بیشتر پژوهشی است در حقانیت یا ناحقانیت مضمون شماری از واژه ها و اصطلاحات از قبیل اگزیستانسیل، در مقام تصمیم، توسل، التزام، ریواریبی، اظهار، طلب، خلوص، و... بالاخره هستی به سوی مرگ، که ژارگون یا مجموعه واژه های کلیدی ورایج در میان فیلسوفان اگزیستانس، برخی از شاعران نورماتیک آلمان و هواداران آنهاست. جمادی در مقدمه ای مفصل در ۲۱۳ صفحه پیرامون مباحث مطروحه دیدگاه های خود را تشریح می کند. «بر گزیده آثار نیچه» که به اهتمام والتر کوفمان فراهم آمده با ترجمه رؤیا منجم از سوی نشر علم تجدید چاپ شد. چاپ اول کتاب فوق در سال ۸۲ منتشر شده بود. مجموعه ای سه جلدی با عنوان «سؤال های چندهزار ساله» به قلم استیون لو با ترجمه منصوره حسینی از سوی نشر افق به بازار آمد. جلد اول کتاب به اهتمام والتر کوفمان فراهم آمده با ترجمه رؤیا منجم از سوی نشر علم تجدید چاپ شد. چاپ اول کتاب فوق در سال ۸۲ منتشر شده بود. مجموعه ای سه جلدی با عنوان «سؤال های چندهزار ساله» به قلم استیون لو با ترجمه منصوره حسینی از سوی نشر افق به بازار آمد. جلد اول کتاب به اهتمام والتر کوفمان فراهم آمده با ترجمه رؤیا منجم از سوی نشر علم تجدید چاپ شد. چاپ اول کتاب فوق در سال ۸۲ منتشر شده بود. مجموعه ای سه جلدی با عنوان «سؤال های چندهزار ساله» به قلم استیون لو با ترجمه منصوره حسینی از سوی نشر افق به بازار آمد. جلد اول کتاب «دنیای واقعی و دنیای مجازی» جلد دوم «حقیقت، خوبی و بدی» و جلد سوم «روح، خداوند و منشأ هستی» نام دارند.

تاریخ، سیاست و هنر

«جامع التواریخ» اثر معروف رشیدالدین فضل الله همدانی است که در چند کتاب تاکنون منتشر شده است. «جامع التواریخ» بخش تاریخ اقوام پادشاهان ختای با تصحیح و تحشیه محمد روشن از سوی نشر میراث مکتوب به بازار آمد. همین مؤسسه انتشاراتی کتاب «مجالس جهانگیری» تألیف عبدالستار بن قاسم لاهوری را با تصحیح، مقدمه و تعلیقات عارف نوشاهی و معین نظامی به بازار فرستاد. مجالس جهانگیری مأخذی نویافته بسیار سودمند و جالب برای وقایع سه ساله نورالدین جهانگیر (۱۰۱۴-۱۰۳۷ هـ) است. مؤلف وقایع و گفت وگوهایی را که در مجالس شبانه جهانگیر در این سه سال شاهد و شنونده آنها بوده در ۱۲۲ مجلس به تحریر درآورده است. در مجالس شبانه نکاتی جالب درباره شعر، نقد شعر، موسیقی، نقاشی و ضرب سکه و شکار بیان شده است. «تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران در عصر زند» به قلم دکتر غلامرضا ورهرام از سوی انتشارات معین چاپ و منتشر شده است. هدف اصلی نویسنده در این کتاب پژوهش مستند با تکیه بر متون اصلی درباره بسیاری از نقطه نظرهای سیاسی و اجتماع تاریخ ایران در عصر زند است. در این کتاب خواننده با نوشته های شاهدان ایرانی عصر زند آشنا می شود، ضمن این که گزارش اروپاییان از نیز که ایران عصر زند را تجربه کرده و مواد تاریخ اجتماعی را مورد بررسی قرار داده اند، در معرض قضاوت خود قرار می دهد. «تصحیف غربزدگی در جست وجوی هویت ملی» نام کتابی به قلم محمد بقایی (ماکان) است که از سوی انتشارات نامک چاپ و منتشر شده است. نویسنده در مقالاتی چند که مضمون مشترک آنها مسائل فرهنگی چند دهه اخیر است، سعی دارد، عوامل مخرب هویت ملی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و عناصر سازنده آن به طور کلی و گاه به تفصیل شرح داده شود. «نظریه اجتماعی مدرن» از پارسونز تا هابرماس اثری از یان کرایب است که با ترجمه عباس مخبر از سوی نشر آگه در سال ۷۸ منتشر شده بود و حالا چاپ سوم آن به بازار آمد. «هیتلر و نازیسم» اثری از دیک گری استاد دانشگاه نوتینگهام انگلیس است که با ترجمه احمد شهسا از سوی انتشارات خجسته تجدید چاپ شده است. نویسنده با استفاده از نتایج آخرین تحقیقات، تحلیل قشرده و دقیقی از طبیعت حکمرانی نازی و تأثیر آن در جامعه آلمانی به دست می دهد. انتشارات خجسته کتاب دیگری از همین مجموعه با عنوان «مارکس و مارکسیسم» اثر چارلز رایت میلز با ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی را منتشر کرده که چاپ اول آن در سال ۷۹ به بازار آمد. عقاید مارکس مجموعه ای عظیم از زمینه های فلسفی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را تشکیل می دهد که پیوندی تنگاتنگ با یکدیگر دارند. این کتاب به ریشه یابی اندیشه های مارکس می پردازد و با دیدگاهی واقع گرا، آنها را بررسی و نقد می کند. «سرشت راستین انسان» عنوان کتابی به قلم اریک فروم با ترجمه فیروز جاوید است که انتشارات اختران اقدام به چاپ آن کرده است. «فرهنگ تفصیلی اصطلاحات و تعبیرات عربی» تألیف احمد ابوسعد با ترجمه دکتر عباس اقبالی و سیدرضا میرامحدی از سوی نشر عیاران چاپ و منتشر شده و توزیع و پخش آن را انتشارات دارالعلم به عهده دارد. در این کتاب ترکیب و عبارات اصطلاحی قدیم و جدید را در دو فصل مستقل می خوانیم. فهرست آیات، فهرست احادیث، فهرست مصادر و مراجع بخش پایانی کتاب را تشکیل می دهد. «بازیگری سینما» نوشته مایکل کین با ترجمه محمدباقر قهرمانی از سوی انتشارات سوره مهر به بازار آمد. مایکل کین بازیگر مشهور سینما و برنده جایزه اسکار تجربه نقش آفرینی خود را در بیش از صد فیلم، فنون و رموز حضور خود را در مقابل دوربین برای علاقه مندان بازیگری تألیف کرده است. «قدم به قدم با برترین نمونه تجارت الکترونیک» عنوان کتابی به قلم ریکا ساندرز و ترجمه شهروز فرهنگ است که از سوی انتشارات توسعه آموزش و کلید آموزش چاپ و منتشر شده است. در کتاب حاضر قدم به قدم با مراحلی که جف بیزاس برای تأسیس و گسترش شبکه آمازون پیموده و آن را تبدیل به بزرگ ترین فروشگاه آن لاین جهان کرده، آشنا می شوید.

دهمین دوسالانه عکس، از نگاه عکاسان

دو دهه آزمون و خطای عکس

چنگیز محمودزاده

۱۹ سال از نخستین نمایشگاه عکسی که با حضور هنرمندان سراسر کشور برگزار شد، می گذرد. نمایشگاهی که ابتدا سالانه بود، بعد بین المللی و دوسالانه شد، شش سال گذشت و از آن خبری نشد، دوسال پیش با نام «نهمین دوسالانه عکس تهران» دوباره تجدید حیات یافت و امسال با نام «دهمین دوسالانه عکس ایران» برگزار شد. نگاهی به عنوان ها و سال ها بیندازید. چه چیزی دستگیرتان می شود؟ سالانه، دوسالانه یا شش سالانه، بین المللی یا داخلی، تهران یا ایران؟ این فقط، پوسته ظاهری اتفاق هایی است که در این ۱۹ سال روی داد. شاید با شش سال وقفه ای که از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۳ پیش آمد، اتفاق های آن سال های دور چندان در اذهان باقی نمانده باشد امامی گویند که سال ها پیش هم اعتراض به دوسالانه عکس وجود داشت و حتی یک بار نمایشگاهی از عکس های مستند ـ اجتماعی توسط کاوه گلستان در نگارخانه لاله بر گزار شد تا نقاط ضعف دوسالانه عکس را نشان دهد. اگر هم آن سال ها در یاد کسی نباشد، این دو سال اخیر، خوب در ذهن همه مانده است.

دوسال پیش بهمن جلالی، دبیر نهمین دوسالانه عکس تهران در جلسه ای در نگارخانه صبا مجبور شد به اعتراض هایی پاسخ دهد که از کمرنگ بودن بخش عکاسی خبری و مستند می گفتند و امسال مجتبی آقایی، دبیر دهمین دوسالانه عکس ایران در جلسه ای مشابه باید اعتراض هایی را بشنود که از کمرنگ بودن بخش عکس های خلاقه و تسلط عکاسی مستند و خبری بر نمایشگاه می گفتند.

مجتبی آقایی که دبیری دوره های ششم تا هفتم دوسالانه عکس را برعهده داشت، این تغییر رویکردها و تفاوت دیدگاه ها در تنها گردهمایی سراسری عکاسان را می پذیرد: «این نمایشگاه در روندی که داشته در هر دوره سمت و سویی مبتنی بر تلاش، فهم وقضایی پیدا کرد که دبیر آن می خواست هرچه جلوتر می آییم، آزمون و خطاهای بسیاری را می بینیم که جامعه عکاسی تجربه کرد و همه چیز آن در طول این سالها دستخوش تغییربود. من این روند را مثبت می دانم چون نشان می دهد قائل به یک شیوه کانالیزه خاص نمی شویم.»

دهمین دوسالانه عکس به غیر از تعداد شرکت کنندگان با تعداد عکس های انتخابی، از نظر شمار داوران بخش های مختلف هم یک رکورد دار محسوب می شود. در دهمین دوسالانه عکس ۲۷ داور به قضاوت آثار ارسالی نشستند و گروه های سه یا پنج نفره تشکیل شدند تا آثار هریخش از دوسالانه را قضاوت کنند. این عده داور که نه تنها در ایران بلکه در دیگر کشورها هم بی سابقه به نظر می رسد، موج دیگری از اعتراض ها را به همراه داشت. اما آقایی، دلیل شکل گرفتن چنین هیأتی برای داوری را تلاش برای ایجاد نمایشگاهی جامع عنوان می کند: «دراین دوره سعی کردیم جامعیت و برآیند عکاسی را به صحنه بیاوریم. اگر در جامعه ما انجمن های فعال و نمایشگاه های متعددی وجود داشت، می توانستیم برای هریخش دوسالانه، نمایشگاهی مجزا تعریف کنیم اما این شرایط وجود ندارد. مسأله دیگری که همیشه مطرح می شد این بود که تیم داوری چه زمانی می خواهد بازنشسته شود و جای خود را به دیگران بدهد. حالا که افراد جوان را هم آورده ایم می گویند چرا اینها؟ مگر آدم قدیمی نداریم؟ ما این بار سعی کردیم همه اینها را در کنار هم داشته باشیم.»

اما بهمن جلالی که دوره گذشته دوسالانه را برگزار کرد و تأکید آن را بر نگاه هنری در عکاسی قرار داد و حتی نظر مخالف برخی از اعضای هیأت داوری آن دوسالانه را هم برانگیخت، هنوز برنظر خود پافشاری می کند که در دوسالانه عکس فقط باید همان نگاه حضور داشته باشد و می گوید: «می خواهم آن عکاسی را تعریف کنم که جای آن در موزه هنرهای معاصر است. اگر منتظرید من ول کنم، این اتفاق نخواهد افتاد. کار من همین است و آن را دوست دارم و ادامه می دهم. باید ببینم تعریف عکاسی با چه معنایی جزو هنرهای تجسمی قرار می گیرد تا وقتی این معنا را مشخص نکنیم، وضع همین خواهد بود. در برخی از جلسات، دوستان منکر عکاسی خلاقه می شوند که بخشی از تاریخ عکاسی است. بعضی ها می گویندخلاقیت در همه جا وجود دارد. ممکن است شما در عکاسی تبلیغاتی، خلاقیتی به خرج دهید اما هنرمند نیستید چون موضوعی به شما داده شده و از قبل مشخص است که عکس را به چه علت می خواهید بگیرید.»

بهمن جلالی بحث درباره عکاسی خلاقه را شبیه به این بحث می داند که آیا عکاسی هنر است یا خیر. او معتقد است: «شاخه ای از عکاسی که به شکل کاربردی و حرفه ای به عنوان یک شغل برگزارمی شود، هنر نیست و باید فعالیت های آنها به انجمن های صنفی واگذار شود.

اگر قرار باشد این دوسالانه ها ادامه پیداکند، حتماً باید انجمن هنرمندان عکاس به وجود بیاید. باید برای این نمایشگاهها هدف تعیین شود چون مدیران می روند و هرکس می آید کارخودش را می کند و تکلیف ها هم روشن نیست...»

سیف الله صمدیان که این روزها نمایشگاه تصویر سال را همزمان با دوسالانه عکس برپاکرده است ۱۶ سال پیش، زمانی که دوسالانه عکس هنوز به صورت سالانه برگزارمی شد به عنوان دبیر چهارمین دوره آن فعالیت می کرد.

صمدیان به لزوم شکل گیری انجمن های فعال عکاسی اشاره می کند و می گوید: «اگر انجمن های درست و حسابی داشتیم. هرکدام می توانستند نمایشگاههای مرتبط با خود را برپاکنند. مانند هلند که هرسال غیر از «ورلدپرس فوتو» نمایشگاه دیگری هم برای فتوژورنالیسم برگزارمی کند.

وقتی هیچ انجمن و نمایشگاه سالانه ای نداریم، همه می خواهیم خودمان را در ظرف کوچک دوسالانه بگنجانیم. جا کوچک است، میهمان زیاد و اشتها بالا. ما بی ینال را اشتباه معنی کرده ایم. بی ینال هایی که در دیگر نقاط جهان برگزارمی شود، هیچ ربطی به دوسالانه ما ندارد.»

دهمین دوسالانه عکس برخلاف دوره قبلی دوسالانه که درهای آن به روی عکاسان مستند و خبری بسته مانده، سعی کرد آثار رشته های مختلف را پذیرا شود و حتی بخش های جداگانه ای برای عکاسی طبیعت، معماری، پرتره و تبلیغات درنظر گرفت. رضا معطریان، عکاس خبری هرچند این تنوع را موجب توجه گروه بیشتری از عکاسان به دوسالانه می داند اما معتقد است این روند، تأثیری در وزن نمایشگاه امسال نداشت: «اقبال عمومی از دهمین دوره دوسالانه عکس نسبت به دوره گذشته بیشتر شده و عکاس های فعالتر هم در آن حضور دارند اما وزن نمایشگاه بیشتر نشده است. مثلاً در بخش معماری، ویژگی خاصی در عکس ها دیده نمی شود و یک سری عکس های خوش آب و رنگ روی دیوار رفته اند یا بیشتر عکس های خبری، تأثیری روزگدذر بر مخاطب دارند و نگاه آرتیستیک در آنها کمتردیده نمی شود.»

معطریان هم به متفاوت بودن شیوه برگزاری هر دوره از دوسالانه اشاره می کند که می توان حاصل آن را در نمایشگاه آثار منتخب دوره های قبل دوسالانه دید، اما از نگاه این عکاس، چنین تفاوتی به روند کار دوسالانه آسیب می رساند: «با نگاه به سیر ۱۰ دوره نمایشگاه در هر دوره از آن چیز متفاوتی می بینیم که نشان می دهد انسجامی در این روند وجودندارد. انگار هر دوره را یک کشور برگزار کرده است. اما در دنیا جشنواره های معتبرعکاسی که برگزارمی شود، رویکردی ثابت وجوددارد و همیشه به آن وفادار می مانند، چنین روند ثابتی می تواند به رشد آنها کمک کند که در دوسالانه ما وجودندارد.»

افشین شاهرودی، هنرمند عکاس که در سال ۱۳۸۳ اعتراض های بسیاری به چارچوب ها و خط مشی دوسالانه نهم داشت و در این دوره به عنوان یکی از اعضای هیأت داوران انتخاب شد درباره دهمین دوسالانه عکس می گوید: «این عکس ها با تمام حسن ها و ضعف هایی که دارند، واقعیت عکاسی ما را نشان می دهند. البته اگر گروه دیگری به داوری آثار ارسالی می پرداخت نتیجه نمایشگاه نهایی فرق می کرد، اما باز هم همین حسن ها و ضعف ها در آن دیده می شد.»

شاهرودی، نقاط قوت دوسالانه را در شور و انرژی نسل جوان می داند و نقاط ضعف را در خستگی یا کم کاری نسل گذشته: «نسل جوان، واقعاً باانرژی و فعال است، اما یک کمبود بزرگ دارد که به ارتباط این نسل با پدیده های روز جهان بازمی گردد. به همین دلیل این انرژی در برخی موارد به شکل دست و پا زدن هایی درآمده که نتیجه ای از آن به دست نمی آید.»

مجید سعیدی یکی دیگر از عکاسان خبری کشور است که امسال آثار خود را برای شرکت در دوسالانه ارسال کرد، او با وجود آنکه بازگشت رویکرد اصلی دوسالانه به همه شاخه های عکاسی و پرهیز ازانحصاری کردن آن برای عکاسی خلاقه را مثبت می داند، اما تعیین ۲۷ داور برای دوسالانه را بدعت بدی ارزیابی می کند: «از این نظر که هر بخش به طور تخصصی داوری شد، خوب بود اما داورهای ما باید افرادی باشند که بتوانند همه شاخه ها را داوری کنند. مگر ورلد پرس فوتو با آن همه شاخه چند داور دارد؟ اگر می بینید بخش خبری یا مستند دوسالانه ضعیف است یک دلیل آن به همین هیأت داوری بازمی گردد. چون خیلی از بزرگان در دوسالانه شرکت نکردند و به جای آن، نمایشگاه تصویر سال را انتخاب کردند. ما اول باید عکاس تربیت کنیم و بعد به فکر تربیت داور باشیم. نه اینکه از افراد کم تجربه برای داوری استفاده کنیم تا تجربه آنها زیاد شود.»

سعیدی که در دوسالانه سال ۷۷ هم شرکت کرده بود، فعالیت های این چندسال را دارای رشدی منطقی می داند و می گوید: «اگر همین حالا آثار سال ۷۷ را برای داوران بیاورند شاید فقط ۲۰ درصد کارها پذیرفته شوند. چون در طول این سال ها علاوه بر رشد وسایل عکاسی و تکنیک های کار، شعور جامعه و عکاسان هم رشد کرده است. اما اگر بخواهیم شناخت صحیح تری از حد و اندازه عکاسی کشورمان به دست بیاوریم، بهترین راه این است که دو سالانه را به شکل بین المللی برگزارکنیم.

هم اکنون حتی اگر یک عکاس اول هم بشود، فقط خودش را با ۱۰ نفر از اطرافیانش قیاس می کند اما در دوسالانه ای بین المللی می توانیم حد و حدود جهانی خودمان را مشخص کنیم.»

دوسال پیش، مسئولان دوسالانه عکس، نمایشگاهی را که برپاکرده بودند آینه تمام نمای عکاسی ایران می دانستند. امسال هم چنین اظهارنظرهایی شنیده شد هرچند مجتبی آقایی در یکی از نشست های جنبی دوسالانه این دیدگاه را نپذیرفت و گفت: «ما فقط از بین عکس هایی که به دستمان رسید، دوسالانه را برگزارکردیم.» اما در هرحال مشخص نیست آینده نمایشگاه سراسری عکس ایران چه خواهدشد. مهم نیست دو، چهار یا شش سال دیگر چه افرادی انگشت اتهام خود را به سمت دیگر میز دراز می کنند و می گویند جای این عکس ها در دوسالانه نیست.